

MER TNO-vestiging Hogezandse Polder Startnotitie

TNO

januari 2008
definitief

MER TNO-vestiging Hogezandse Polder Startnotitie

dossier : A8370.01.001
registratienummer : MD-PR20080003
versie : 5

TNO

januari 2008
definitief

INHOUD**BLAD**

1	WAAROM DEZE STARTNOTITIE	3
1.1	Verplaatsing TNO-vestigingen Ypenburg en Rijswijk	3
1.2	Aanleiding voor de m.e.r.-procedure	4
1.3	Doel en reikwijdte van de m.e.r.-procedure	6
1.4	Bestaand beleid en plannen	6
1.5	Startnotitie	8
1.6	Mogelijkheid tot inspraak	8
1.7	Leeswijzer	8
2	TOELICHTING OP HET INITIATIEF	9
3	BESCHRIJVING VAN HET GEBIED	13
3.1	Het plangebied	13
3.2	Het studiegebied	13
4	TE BESCHOUWEN ALTERNATIEVEN	15
4.1	Referentiesituatie	15
4.2	Voorkeursalternatief	15
4.3	Meest Milieuvriendelijk alternatief	16
5	TE BESCHOUWEN EFFECTEN	17
5.1	Aspecten en toetsingscriteria Natuurlijk milieu	17
5.2	Aspecten en toetsingscriteria Woon- en leefmilieu	17
5.3	Aspecten en toetsingscriteria Ruimtegebruik en duurzaamheid	18
6	DE M.E.R.-PROCEDURE EN INSPRAAK	19
6.1	De m.e.r.-procedure	19
6.2	Inspraak	20
7	LITERATUUR	23
8	COLOFON	25

1 WAAROM DEZE STARTNOTITIE

1.1 Verplaatsing TNO-vestigingen Ypenburg en Rijswijk

Vanuit verschillende instanties bestaat de wens om de TNO Defensie en Veiligheid vestigingen op Ypenburg en in Rijswijk te verplaatsen. Reden hiervoor is dat de ontwikkeling van dit gedeelte van de Randstad wordt belemmerd door de aanwezigheid van (de veiligheidszones rond) de TNO-laboratoria. De gemeente Den Haag wil de A4-zone en de Vinex-locatie Ypenburg verder ontwikkelen, daarvoor moet de verplaatsing van de TNO-vestiging op Ypenburg bespoedigd worden. De gemeente Rijswijk heeft zich, met het oog op de gewenste ontwikkeling van de groene zoom langs de A4 en de geplande aansluitingen op de wegenstructuur van Delft-Noord en de Vinex-locatie Ypenburg, bij het standpunt van de gemeente Den Haag aangesloten. De opvattingen van de gemeenten worden ondersteund door de Provincie Zuid-Holland en het Ministerie van VROM.

Vanwege de grote bezwaren die de overheden hebben tegen de continuering van de bedrijfsactiviteiten in de Randstad, is het ook voor TNO niet aantrekkelijk om de huidige locaties te handhaven. Verplaatsing betekent voor TNO een toekomstbestendige oplossing voor de ruimtelijke problemen rond de betreffende laboratoria.

Figuur 1.1 Beoogde vestigingsplaats voor TNO in de Hoge Zandse Polder bij Numansdorp

Na uitgebreide analyse van mogelijke vestigingsplaatsen kwam de Hoge Zandse Polder (onderdeel van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen) bij Numansdorp (gemeente Cromstrijen) als meest geschikte vestigingsplaats naar voren. Over deze verplaatsing hebben het Ministerie van VROM, de Provincie Zuid-

Holland, de Gemeenten Den Haag en Rijswijk en TNO in maart 2007 een overeenkomst gesloten. Daarin zijn de afspraken tussen de partijen over de verplaatsing van de TNO-vestigingen Rijswijk en Ypenburg vastgelegd. Partijen hebben zich verbonden om zich in te spannen om ook met de Gemeente Cromstrijen overeenstemming te bereiken over haar medewerking aan de verplaatsing. Mocht die overeenstemming echter niet worden bereikt, dan zal de Provincie Zuid-Holland van haar bestuursrechtelijke bevoegdheden gebruik maken om de vestiging van TNO in de Hogezaandse Polder te realiseren. Het overleg met de Gemeente Cromstrijen over de medewerking aan de vestiging van TNO duurt nog voort. Hangende dit overleg wordt de startnotitie MER zowel aan de Gemeente Cromstrijen als aan de Provincie Zuid-Holland aangeboden.

1.2 Aanleiding voor de m.e.r.-procedure

Op grond van het Besluit milieu-effectrapportage¹ uit de Wet milieubeheer is de verplaatsing van TNO-locaties Ypenburg en Rijswijk naar de Hogezaandse Polder m.e.r.-beoordelingsplichtig. Dit omdat de activiteit de aanleg van een bedrijventerrein met een oppervlakte van meer dan 75 ha (inclusief veiligheidszones, zie kader) behelst. Daar het beoogde terrein (de veiligheidszoning) voor de vestiging van TNO, voor een beperkt deel is gelegen in gevoelig gebied², is besloten tot het starten van de m.e.r.-procedure en het opstellen van een Besluit³-Milieueffectrapport. Het deel van het terrein wat in het Natura 2000 gebied Hollands Diep is gelegen, betreft een deel van de veiligheidszone in het zuidelijke deel van het terrein.

Staatsblad 1999 224 blz. 51

.....Tot de oppervlakte van een bedrijfsterrein worden ook eventuele zones om dat terrein gerekend. Het gaat daarbij om de wettelijk verplichte zoning rond bedrijfsterreinen, zoals bijvoorbeeld geluids- en veiligheidszoning. Deze zoning moet dan gekoppeld zijn aan de vaststelling van het desbetreffende ruimtelijk plan.....

Mogelijkheid tot plan-MER⁴

Het plangebied grenst aan het Natura 2000 gebied Hollands Diep, dit is in figuur 3.2 weergegeven. In artikel 7.2a van de Wet Milieubeheer staat dat: *“Een milieueffectrapport wordt gemaakt bij de voorbereiding van een op grond van een wettelijke of bestuursrechtelijke bepaling verplicht vast te stellen plan waarvoor, in verband met een daarin opgenomen activiteit, een passende beoordeling moet worden gemaakt op grond van artikel 19f, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet 1998.”*

Met andere woorden: indien voor de bouw of het gebruik van de TNO-vestiging in de Hogezaandse Polder een passende beoordeling in het kader van de Natuurbeschermingswet opgesteld moet worden (zie volgend kader), moet tevens de plan-MER-procedure worden doorlopen. TNO verwacht niet dat er sprake zal zijn van negatieve effecten op het Natura 2000 gebied Hollands Diep. Om dit aan te tonen is reeds een ecologisch onderzoek uitgezet naar het voorkomen van fauna binnen een straal van 1 km rondom het plangebied. Op basis van deze gegevens en de te verwachten effecten wordt, in een voortoets, bekeken of significante effecten op het Natura 2000 gebied ook daadwerkelijk uit te sluiten zijn. Indien uit de voortoets blijkt dat een passende beoordeling nodig is, wordt met het MER aan de plan-MER-plicht voldaan. De passende beoordeling wordt weergegeven in het MER.

¹ De M.e.r.= milieu-effectrapportage (de procedure) en het MER = het rapport

² artikel 10, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet is aangewezen als een beschermd natuurmonument

³ Besluit-MER ook wel Project-MER genoemd, dit is de m.e.r. voor “concrete project plannen”

⁴ Plan-MER ook wel Strategische Milieubeoordeling (SMB) genoemd, dit is de m.e.r. voor “strategische” plannen

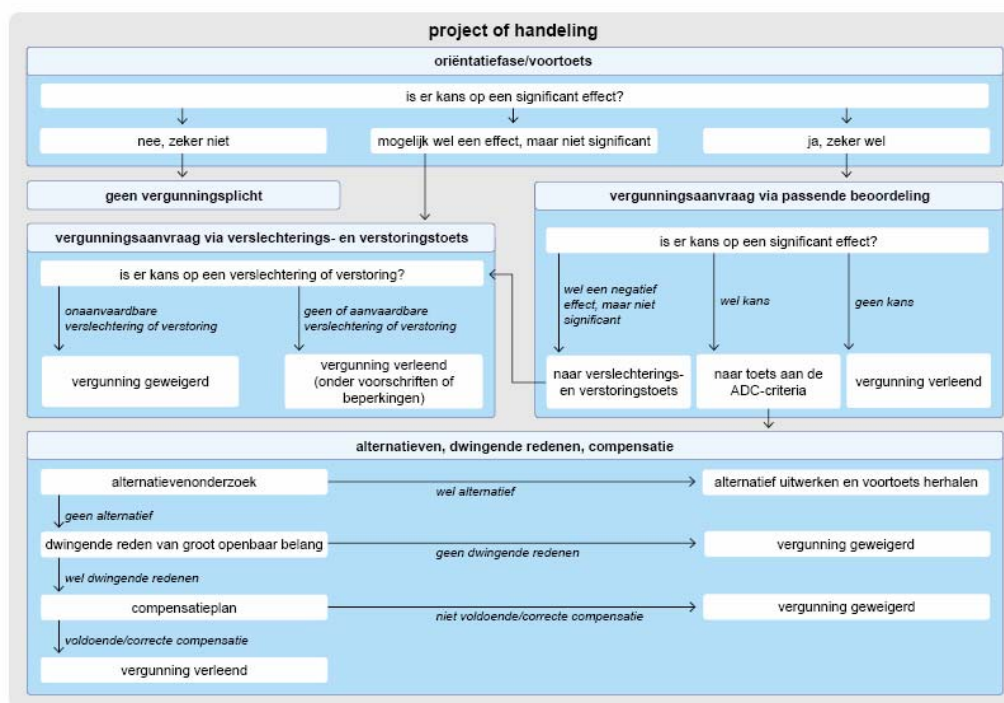

Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 omvat alle gebieden die zijn beschermd op grond van de Vogelrichtlijn (1979) en Habitatrichtlijn (1992). Deze Europese richtlijnen zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet. Voor activiteiten of projecten die schadelijk zijn voor de beschermde natuur geldt een vergunningplicht. Om te kunnen bepalen of een activiteit schadelijk is voor de beschermde natuur in het Natura 2000 gebied, wordt de procedure doorlopen die in het schema op de volgende bladzijde is weergegeven.

In deze procedure wordt gestart met een oriëntatiefase, ook wel voortoets genoemd. In deze fase wordt op basis van het voorkomen van soorten en de mogelijke effecten van de activiteit, bepaald of:

1. zeker geen kans is op significante effecten;
2. mogelijk wel een effect is, maar geen significant effect;
3. er kans is op een significant effect.

Indien er:

1. **zeker geen kans is op (significante) effecten**
dan geen vergunningplicht voor de Natuurbeschermingswet.
2. **mogelijk wel een effect is maar niet significant**
dan wordt een verslechterings- en verstoringstoets uitgevoerd. Na uitgebreid onderzoek wordt door het Bevoegd Gezag voor de Natuurbeschermingswet (Provincie Zuid-Holland) besloten of de verstoring of verslechtering aanvaardbaar is of niet. Indien dit aanvaardbaar is, wordt voor de activiteit een vergunning verleend in het kader van de Natuurbeschermingswet.

3. kans is op een significant negatief effect

dan wordt in een passende beoordeling nogmaals, gedetailleerder bekeken of de effecten van de activiteit op het Natura 2000 gebied:

1. wel een negatief effect, maar niet significant; in dit geval wordt alsnog een vergunning aangevraagd via een verslechterings en verstoringstoets;
2. wel een kans op een significant negatief effect; toetsen aan de zogenaamde ADC (Alternatieven, Dwingende redenen van openbaar belang en Compensatie) criteria (zie bovenstaande figuur);
3. geen kans op significante effecten; vergunning zal verleend worden.

1.3 Doel en reikwijdte van de m.e.r.-procedure

Doel

Het doel van het Milieueffectrapport is om de besluitvormers op een systematische en zorgvuldige wijze te voorzien van zo objectief mogelijke informatie over de milieugevolgen van de voorgenoemde activiteit, alsmede van eventuele alternatieven. Daartoe worden de te verwachten milieugevolgen van de aanleg, het gebruik en het beheer van de voorzieningen in beeld gebracht. Op deze wijze wordt het milieuaspect voldoende meegewogen in het besluitvormingsproces.

TNO treedt in de procedure op als initiatiefnemer en de Gemeente Cromstrijen als bevoegd gezag. De resultaten van de milieueffectrapportage worden weergegeven in het Milieueffectrapport (MER).

Reikwijdte

In algemene zin geldt dat milieueffectrapportages kunnen worden doorlopen op drie schaalniveaus:

- Een beleids-mer gaat in op de nut en noodzaak van bepaalde ontwikkeling.
- In een locatiekeuze-mer wordt een aantal alternatieve locaties beoordeeld, onder andere vanuit milieucriteria.
- In een inrichtings-mer worden de milieugevolgen van de inrichting van een bepaalde locatie in beeld gebracht.

De milieueffectrapportage voor de verplaatsing van de TNO-vestiging is een inrichtings-mer. De locatiekeuze van de vestiging heeft eerder plaatsgevonden. Door het ministerie van VROM is een onderzoek gedaan naar de meest geschikte nieuwe vestigingslocatie voor TNO. Er zijn diverse locaties in Nederland in beschouwing genomen en daarbij is de Hogezeandse polder als meest geschikte locatie naar voren gekomen. In de herziening van het Streekplan Zuid-Holland Zuid, Hoeksche Waard zijn de plannen voor de vestiging van TNO in de Hogezeandse Polder opgenomen. In deze startnotitie wordt op hoofdlijnen ingegaan op het voornemen voor de vestiging van TNO in de Hogezeandse Polder, de locatie en de te beschouwen milieueffecten. In het Milieueffectrapport (MER) zullen deze aspecten uitgebreid aan bod komen.

1.4 Bestand beleid en plannen

Nota Ruimte

De Hogezeandse Polder maakt onderdeel uit van de Hoeksche Waard. In de Nota Ruimte is vastgelegd dat de Hoeksche Waard een Nationaal landschap is. De kernkwaliteiten van het gebied zijn:

- Grote mate van openheid;
- Polderpatroon;
- Reliëf in de vorm van dijken en kreekruggen.

Dit open zeelei-landschap wordt enerzijds gekenmerkt door het patroon van open polders, omzoomd door smalle dijken met beplanting en soms lintbebouwing en anderzijds door de restanten van kreken met kreekruigen en veenresten met een onregelmatige strokenverkaveling in het Oudeland van Strijen. De exacte begrenzing van het Nationaal Landschap Hoeksche Waard is nog niet vastgesteld.

Streekplan Zuid-Holland Zuid, Provincie Zuid-Holland

In de partiële herziening van het Streekplan Zuid-Holland Zuid, Hoeksche Waard is een van de kernpunten⁵ het reserveren van ruimte voor het realiseren van een kennisinstituut voor Defensie en Veiligheid (TNO) omvattend kantoren, laboratoria, opslag- en testgebouwen in de Hogezaandse Polder in Cromstrijen (Provinciale Staten van Zuid-Holland, 2007).

De locatie Hogezaandse Polder biedt goede mogelijkheden voor landschappelijke inpassing van de nieuwe TNO-vestiging, waarbij ook ruim voldaan kan worden aan de vereiste veiligheidszones. Het benodigde areaal voor het complex (kantoren, laboratoria en dergelijke) bedraagt circa 10 hectare, daarnaast moet rekening gehouden worden met een veiligheidszone van circa 100 hectare. De locatie in Cromstrijen biedt niet alleen de benodigde ruimte, maar is voor TNO gunstig gelegen ten opzichte van andere relevante kenniscentra (met name Delft) en diverse afnemers in de Zuidvleugel. Bovendien is de nieuwe vestiging op relatief korte afstand van de huidige vestiging, wat een voordeel is voor de werknemers. Voor de gemeente Cromstrijen betekent vestiging van TNO de vestiging van een hoogwaardige kennisinstelling met 300 à 400 werknemers en daarmee een verbreding van de economische structuur, extra bestedingen, nieuwe inwoners en woningen en een verbetering van de recreatieve toegankelijkheid van de voormalige Ambachtsheerlijkheid.

Ten behoeve van de partiële streekplanherziening is een Strategische Milieubeoordeling opgesteld. In deze milieubeoordeling zijn de effecten van de vestiging van TNO in de Hogezaandse Polder op hoofdlijnen beoordeeld. In de SMB wordt de verplaatsing van TNO naar de zuidrand van de Hoeksche Waard positief beoordeeld mede vanwege de daardoor ontstane verstedelijkingsmogelijkheden in de Haagse regio. Een goede inpassing van het complex in het landschap kan in de Hogezaandse Polder plaatsvinden. Vanuit mobiliteitsoptiek is de locatie in de Hogezaandse Polder niet optimaal. Er zal nadere aandacht voor de ontsluiting nodig zijn. Daarom wordt bijzondere aandacht voor mogelijke nieuwe wegenstructuur in relatie tot TNO en het landschap aanbevolen.

Ontwikkelingsvisie De Verdieping, gemeente Cromstrijen

In 1999 is door de gemeenteraad de 'Ontwikkelingsvisie gemeente Cromstrijen' vastgesteld. De planhorizon van deze visie was ongeveer 30 jaar. In 2005 is de ontwikkelingsvisie geëvalueerd, geactualiseerd en aangescherpt, dit is het rapport Ontwikkelingsvisie De Verdieping. Hierdoor heeft de ontwikkelingsvisie het karakter van een Structuurvisie gekregen.

In deze visie staat beschreven dat in onder andere de Hogezaandse Polder wateroverlast wordt voorzien. Het accent in deze polder moet daarom worden gelegd op landbouw in combinatie met natuurontwikkeling en open waterberging.

Inrichtingschets Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, DLG

Op verzoek van de gemeente Cromstrijen, de provincie Zuid-Holland en TNO is een Inrichtingschets voor de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen opgesteld (DLG augustus '07). De Inrichtingschets wordt voor de

⁵ Kernpunten hebben betrekking op - meestal ontwikkelingsgerichte - beleidsuitspraken over de ruimtelijke inrichting. Kernpunten vormen de schakel tussen de structurerende elementen en de concrete uitvoering van het beleid. Met deze beleidsuitspraken wil de provincie de gewenste doorwerking van structurerende elementen in bestemmingsplannen inzichtelijk maken en zoveel mogelijk waarborgen.

landschappelijke inrichting van de Hogezaandse Polder door de gemeente en de Provincie op hoofdlijnen onderschreven. Hierin is beschreven dat enerzijds het landschappelijk karakter van het onderzochte deel van de voormalige Ambachtsheerlijkheid op hoofdlijnen ongewijzigd blijft, maar dat er anderzijds een aantal belangrijke ontwikkelingen wordt voorzien:

- de natuur- en recreatieontwikkeling in en rond het plangebied wordt de komende jaren aanzienlijk versterkt, waarbij uitgegaan wordt van het behoud van bestaande natuur- en cultuurhistorische waarden;
- de vestiging van TNO is voorzien in het zuidwestelijke deel van de Hogezaandse polder;
- voor de TNO-vestiging is een nieuwe ontsluitingsweg nodig. Er is een viertal varianten verkend waarvan er 2 zijn uitgewerkt tot integrale inrichtingsvarianten (deze zijn ook opgenomen in deze Startnotitie, zie blz 12);
- er is ruimte voor de inplaatsing van drie agrarische bedrijven;
- het Waterschap Hollandse Delta wil twee watergangen verbreden en een dijkverzwaring uitvoeren aan de dijken langs het Hollandsch Diep. Het voornemen is dat het Waterschap de dijken, hoofdwaterlopen en ook de wegen in het buitengebied in eigendom, beheer en onderhoud neemt. Het Waterschap staat het behoud van de bestaande landschappelijke structuren voor, waaronder het handhaven van de bomenrijken en windsingels langs de bestaande wegen;
- door het ingenieursbureau Goudappel Coffeng is onderzocht op welke wijze de nieuwe vestiging van TNO het beste kan worden ontsloten. Uit de Inrichtingsschets blijkt dat ontsluitingsvariant A als best haalbare naar voren komt, gevolgd door variant C. Op basis hiervan zijn in de Inrichtingsschets twee integrale inrichtingsvarianten uitgewerkt.

1.5 Startnotitie

De start van de m.e.r.-procedure vindt plaats met het uitbrengen van deze Startnotitie. Het doel van de Startnotitie is allereerst om het initiatief voor de milieueffectrapportage voor de verplaatsing van de TNO-vestigingen naar de Hogezaandse Polder bekend te maken. In de tweede plaats heeft de Startnotitie tot doel om informatie te verstrekken over de voorgestane activiteit en mogelijke alternatieve uitwerkingen daarvan. Ten derde geeft de startnotitie op hoofdlijnen aan welke (milieu-)effecten in het MER in beschouwing worden genomen.

1.6 Mogelijkheid tot inspraak

Een ieder kan een inspraakreactie op de startnotitie geven, bijvoorbeeld over de onderwerpen die in de milieueffectrapportage behandeld moeten worden. De Commissie voor de milieueffectrapportage stelt vervolgens, mede op basis van de inspraakreacties en een bezoek aan het gebied, een advies voor de richtlijnen op. Het bevoegd gezag stelt vervolgens de definitieve richtlijnen vast. In de richtlijnen staat aangegeven wat in het MER dient te worden onderzocht. In hoofdstuk 6 is aangegeven hoe de inspraak is geregeld.

1.7 Leeswijzer

- Hoofdstuk 2: Toelichting op het initiatief
- Hoofdstuk 3: Gebiedsbeschrijving en uitgangspunten voor het ruimtelijke plan
- Hoofdstuk 4: Te beschouwen alternatieven in de milieueffectrapportage
- Hoofdstuk 5: Een overzicht van de milieueffecten die worden onderzocht
- Hoofdstuk 6: Toelichting op de m.e.r.-procedure en de inspraak

2 TOELICHTING OP HET INITIATIEF

Geïntegreerde en multifunctionele onderzoeksfaciliteit

Bij de nieuwbouw te Cromstrijen streeft TNO nadrukkelijk naar geïntegreerde en multifunctionele onderzoeksfaciliteiten, zodat de faciliteiten ook in de toekomst bij een eventueel gewijzigde onderzoeksportefeuille kunnen worden ingezet. Vanwege de aard van het onderzoek, de daarbij gebruikte materialen en de strenge veiligheidsmaatregelen wordt een optimalisatie nagestreefd in twee typen faciliteiten. Eén type voor het onderzoek naar de bescherming tegen biologische en chemische strijdmiddelen en één type voor het onderzoek naar explosieven, effecten van explosies en ballistische dreigingen.

Vanwege de veiligheidseisen en kostenoverwegingen worden deze typen in meerdere gebouwen ondergebracht. Bij het ontwerpen van de voorzieningen wordt uitgegaan van een bezetting van ongeveer 400 personeelsleden.

Onderzoek van chemische en medisch-biologische aard

Dit onderzoeksgebied richt zich op de bescherming van mensen tegen de effecten van (hoog)toxische, chemische of biologische stoffen en is met name gericht op de passieve bescherming tegen (massadestructie) wapens. Dit houdt o.a. in onderzoek naar de verspreiding en detectie van toxische stoffen enerzijds en lichamelijke bescherming en medische therapie tegen deze stoffen anderzijds.

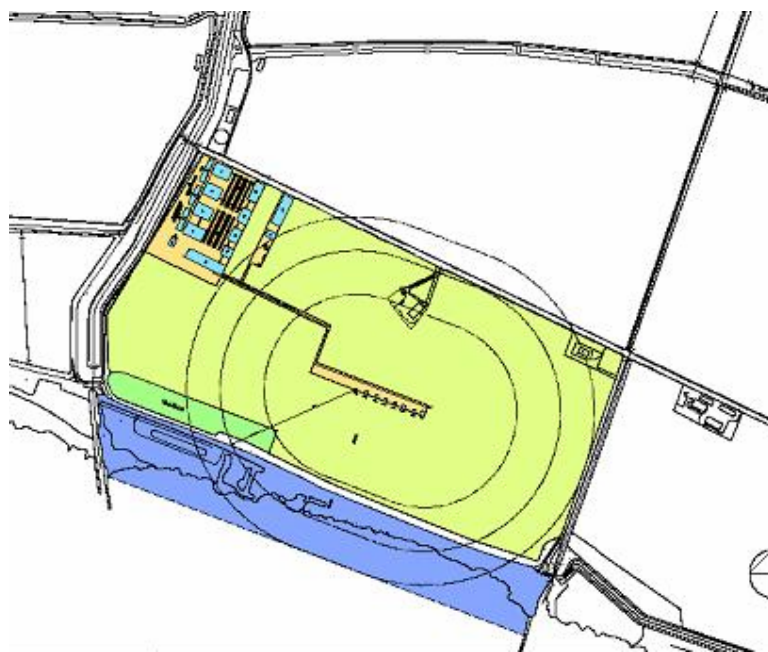
De kennis op het gebied van toxische stoffen wordt ook gebruikt ten behoeve van het milieu en in civiele werkgebieden. De experimenten worden zo mogelijk uitgevoerd met simulantia, doch in die gevallen dat gewerkt moet worden met echte hoogtoxische stoffen bij hoge concentraties (zowel chemische, radioactief als biologisch) wordt gebruik gemaakt van speciaal ingerichte laboratoria die zijn uitgerust met speciale voorzieningen om te voorkomen dat deze stoffen in het milieu terechtkomen.

Onderzoek aan wapens, munitie, explosieve stoffen en explosieve atmosferen

Dit onderzoeksgebied betreft de bescherming tegen de werking, de eigenschappen en de effecten van allerlei explosieve materialen, projectielen en andere gevaarlijke stoffen. Hierbij wordt onder meer onderzoek gedaan naar het veilig produceren, bewerken, opslaan, vervoeren en gebruiken van deze stoffen. Vooral wordt onderzocht in welke mate wapenplatformen (zoals voertuigen, vliegtuigen en schepen) en de mens beschermd zijn, dan wel worden tegen projectielen en wapens. De experimenten worden zoveel mogelijk uitgevoerd in speciale faciliteiten, zoals bunkers voor het uitvoeren van explosieproeven, munitie/explosieven werkplaatsen, verscheidene schiet tunnels, een raketproefstand, een demontabele valtoeren t.b.v. valproeven, een waterbassin voor explosieproeven en een blastsimulator etc., maar soms ook in de open lucht op het terrein waaronder gas-, aerosol- en stofexplosieproeven, vuurwerkproeven.

Oppervlakte

Het bruto vloeroppervlak van de te bouwen faciliteiten bedraagt ongeveer 36.000 m², naar verwachting zal de footprint circa 25.000 m² bedragen. Wanneer rekening wordt gehouden met enige flexibiliteit voor de toekomst, de noodzakelijke onderlinge afstanden tussen de gebouwen, wegen en parkeerplaatsen is daarvoor een terrein benodigd van ongeveer 10 ha.

Figuur 2.1 Voorbeeld van een schets van het plangebied en een mogelijke situering van laboratoria en opslagmagazijn

Opslagmagazijn voor explosieve stoffen en veiligheidszones

Bij het laboratorium bestaat – evenals nu het geval is bij de locatie TNO Rijswijk, inclusief dependance Ypenburg – behoefte aan opslagmagazijnen voor explosieve stoffen, wapens en munitie. Voor deze opslagmagazijnen gelden veiligheidszones.

De omvang van veiligheidszones is van een groot aantal factoren afhankelijk, bijvoorbeeld de interne veiligheidsmaatregelen, de hoeveelheden en de classificatie van explosieve stoffen en de constructie van de bunkers. De veiligheidszones worden door het Ministerie van VROM bepaald en worden in het bestemmingsplan vastgelegd. Rond de opslagmagazijnen in de Hogezaandse polder zullen drie zones kunnen worden onderscheiden. In de A-zone, met een straal gerekend vanaf de magazijnwand van tweehonderdzeventig (270) meter, is geen bebouwing of verkeer toegestaan. Slechts agrarisch grondgebruik is mogelijk, mits zich slechts incidenteel personen in deze zone ophouden. In de B-zone, met een straal gerekend vanaf de magazijnwand van vierhonderd (400) meter, is zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van TNO geen bebouwing toegestaan. Beperkt verkeer is toegestaan. Sportvelden, zwembaden en kampeerterrinen en/of een hoge concentratie aan mensen zijn niet toegestaan. In de C-zone, met een straal gerekend vanaf de magazijnwand van ongeveer vijfhonderd (500) meter, geldt een beperking voor kwetsbare gebouwen met bijvoorbeeld zeer grote glasoppervlakken waarin zich veel mensen bevinden. Kassen met een agrarische functie zijn wel toegestaan, maar kassen voor detailhandel niet.

Uiteraard zal TNO met de Gemeente Cromstrijen en de Provincie Zuid-Holland intensief overleggen over de externe veiligheid rond de opslag van explosieven. Tevens zal een actief voorlichtingsbeleid naar de

bevolking worden gehanteerd. De benodigde 10 ha voor laboratoria, opslagmagazijnen, wegen en parkeerplaatsen, alsmede ongeveer 3 ha loofbos worden in volledig eigendom verworven. De benodigde grond voor de veiligheidszones A en B worden in bloot⁶ eigendom verworven. Dit gebied zal voor het grootste gedeelte voor agrarisch gebruik en voor een klein gedeelte voor water- en natuurbeheer in erfpacht worden uitgegeven. In de erfpachtovereenkomsten zijn de beperkingen in verband met de bedrijfsactiviteiten van TNO vastgelegd, maar evenzo is geregeld dat de activiteiten die nodig zijn voor het agrarisch gebruik en voor water- en natuurbeheer kunnen worden uitgevoerd. Langs het water en de gorzen aan de zuidzijde van de TNO-locatie en de dijk is een "laarzenpad" voor extensieve recreatie mogelijk.

Een schets van het door TNO te verwerven gebied en een mogelijke situering van laboratoria en opslagbunkers wordt gegeven in Figuur 2.1.

Aanpassen infrastructuur

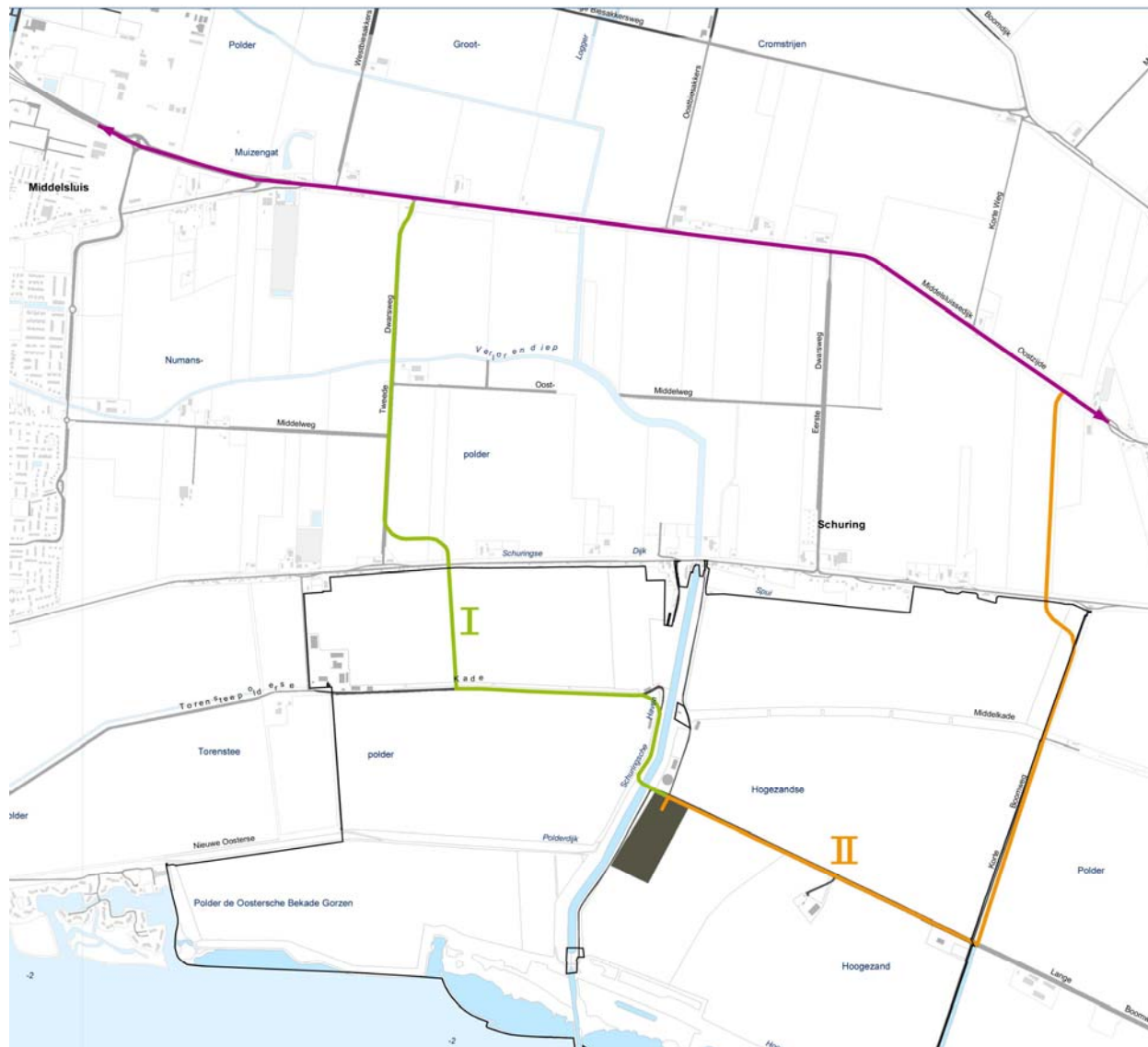
Bij voorkeur zal al voor de feitelijke bouw van de nieuwe faciliteiten zijn begonnen met de ontsluiting en de aanleg van de externe infrastructuur. Dat betreft het aanleggen of aanpassen van wegen naar de TNO-locatie in de HogeZandse Polder en de aanleg van nutsvoorzieningen. Over de ontsluiting en de inrichting van de polder zullen door TNO, de Provincie Zuid-Holland en de Dienst Landelijk Gebied met de Gemeente Cromstrijen afspraken worden gemaakt.

In opdracht van de Gemeente Cromstrijen zijn door adviesbureau Goudappel Coffeng en door de Dienst Landelijk Gebied onderzoeken gedaan naar de mogelijke ontsluiting van de locatie van TNO in de HogeZandse Polder. Hierbij zijn verschillende tracés uitgewerkt welke deels gebruik maken van bestaande wegen en deels van nieuw aan te leggen wegen. Op basis van het programma van wensen en eisen zijn er thans twee trace's ontwikkeld waarlangs de ontsluiting kan worden gerealiseerd (zie figuur 2.2). Het zogenaamde tracé I is als voorkeursvariant benoemd met als tweede voorkeur tracé II. In variant I wordt uitgegaan van een nieuwe ontsluiting naar TNO via de Tweede Dwarsweg en vervolgens met een nieuw tracé door de Torenstee polder. In variant II wordt uitgegaan van een nieuwe ontsluiting naar TNO via de Korte Boomweg.

Voor de uitwerking en argumentatie daarvan wordt verwezen naar de Inrichtingschets Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen. Indien de ontsluiting niet voor de start van de bouw van TNO is gerealiseerd, moet rekening worden gehouden met de aanleg van een tijdelijke bouwweg.

---

⁶ Bloot eigendom houdt in dat TNO eigenaar is en het terrein verpacht aan derden

Figuur 2.2 Twee varianten voor de auto-ontsluiting van de toekomstige vestiging van TNO

3 BESCHRIJVING VAN HET GEBIED

Hieronder wordt ingezoomd op de huidige functies in het plangebied en studiegebied. Het plangebied is het terrein waar de uitbreiding/activiteit is gepland. Het studiegebied is het gebied waar effecten als gevolg van de voorgenomen activiteit kunnen optreden. Het betreft het plangebied en de omgeving ervan. De omvang van het studiegebied kan echter niet bij voorbaat worden aangegeven. Uit het onderzoek dat in het kader van het MER wordt uitgevoerd, blijkt hoe ver de milieugevolgen zich uitstrekken; dit kan per milieuaspect verschillen.

3.1 Het plangebied

Het plangebied wordt aan de noordzijde begrensd door de Lange Boomweg, westelijk door de Schuringse Havenkade OZ, oostelijk door de Korte Boomweg en zuidelijk door de waterkering.

Het gebied wordt gekenmerkt door het open agrarische karakter, de karakteristieke populierenrij die het plangebied begrenst en de waterkering die het gebied beschermt tegen de hoogwaters van het Haringvliet. Verder is een deel van het gebied Stiltegebied ten behoeve van de eendenkooi.

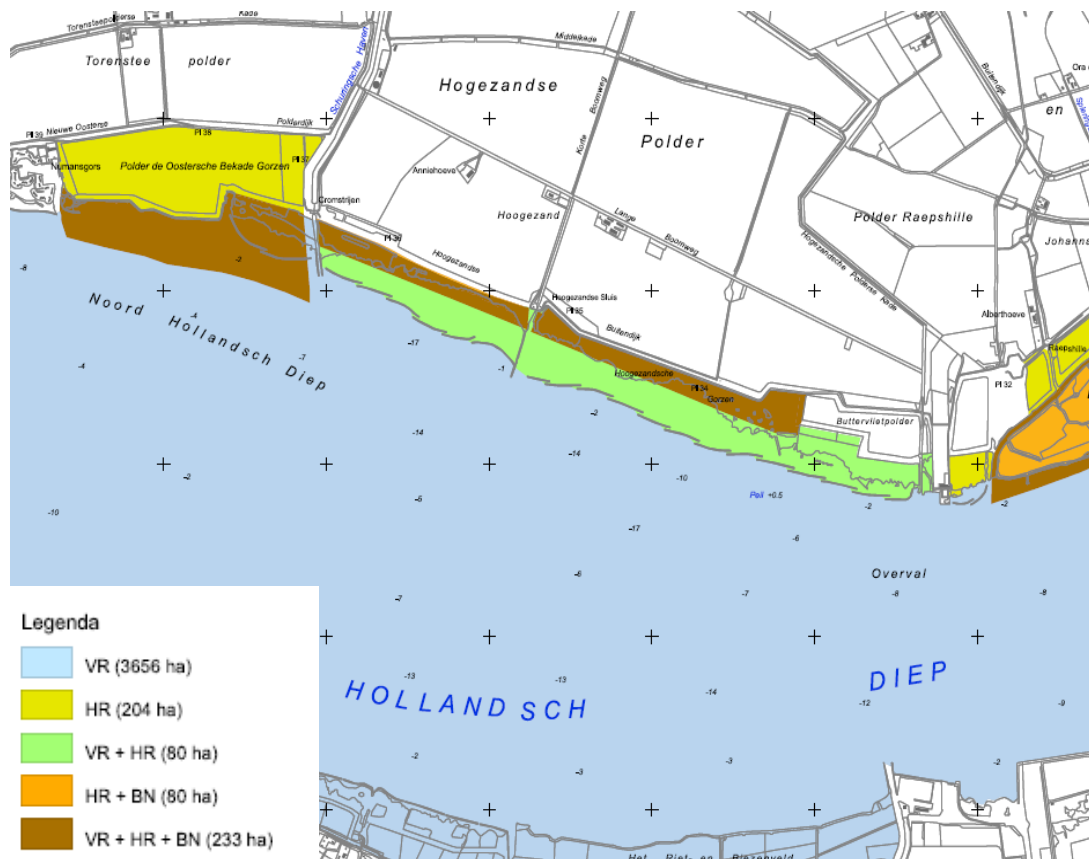

Figuur 3.1 Het plangebied is links weergegeven door middel van het rode rechthoek. Rechts een overzichtsfoto van het plangebied

3.2 Het studiegebied

Het studiegebied is het gebied waar effecten als gevolg van de voorgenomen activiteit kunnen optreden. Het betreft het plangebied en de omgeving ervan. Het studiegebied (alsmede het plangebied) bestrijkt een deel van de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen.

Verder grenst het plangebied aan Natura 2000 gebied Hollands Diep (Figuur 3.2). Het Hollands Diep is een voormalig estuarium dat deel uitmaakt van de delta van Rijn en Maas, die respectievelijk via de Boven-Merwede en de Amer hun water afvoeren naar het Hollands Diep. Het laatste traject naar de zee wordt gevormd door het Haringvliet, dat in november 1970 zijn open verbinding met de zee verloor door sluiting van de Haringvlietdam. Het peil op het Hollands Diep wordt beïnvloed door de Haringvlietssluzen en de bovenstroomse stuwen. Na afsluiting van het Haringvliet is het Hollands Diep snel zoet geworden. De Oosterse slobbengorzen zijn voormalige slikken en platen, riet- en grasgorzen en grienden. De Hoogezandsche Gorzen zijn buitendijkse grasgorzen.

Figuur 3.2 Uitsnede van het Natura 2000 gebied Hollandsch Diep (VR = Vogelrichtlijngebied, HR = Habitatrichtlijngebied, BN= Beschermd Natuurmonument), bron: www.minlnv.nl.

4 TE BESCHOUWEN ALTERNATIEVEN

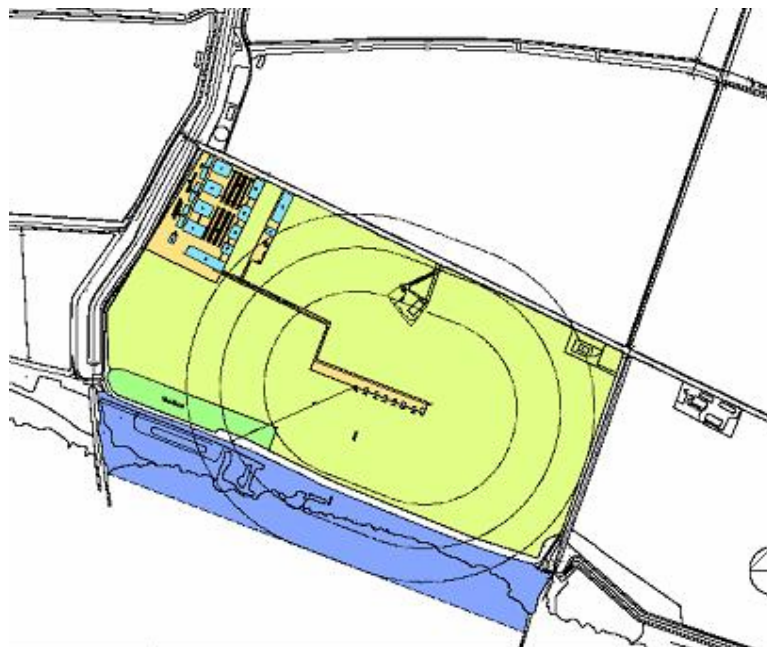
In deze startnotitie wordt een schets gegeven van mogelijke alternatieven voor de bouw van TNO in de Hogezaandse Polder. Na de Startnotitiefase en het vaststellen van de definitieve richtlijnen voor het MER zullen (genoemde) alternatieven verder geconcretiseerd worden. In het MER worden drie alternatieven onderzocht, dit zijn de verplichte alternatieven referentiesituatie en het "Meest milieuvriendelijk alternatief". Verder wordt het voorkeursalternatief van TNO onderzocht.

4.1 Referentiesituatie

De referentiesituatie betreft de situatie in 2030 als TNO niet wordt gerealiseerd. Wel wordt rekening gehouden met eventuele effecten van voltooide of in uitvoering zijnde (autonome) ruimtelijke ontwikkelingen. De referentiesituatie wordt gebruikt om de milieueffecten van de plannen in kaart te brengen.

4.2 Voorkeursalternatief

Voor het Voorkeursalternatief (VKA) is de situering van de gebouwen op het terrein nog niet definitief. In figuur 4.1 is een mogelijke situering weergegeven. Het bebouwde terrein is circa 10 ha, met de kantoren en een hiervan gescheiden gebied met bunkers en een veiligheidszone van ca. 100 ha. Binnen het gebied van de veiligheidszone is ruimte voor agrarisch gebruik, evenals voor water- en natuurbeheer. Bebouwing binnen 65 meter van de teen van de dijk is in ieder geval niet toegestaan (Dienst Landelijk Gebied, 2004).

Figuur 4.1 Schets van het mogelijke Voorkeursalternatief

4.3 Meest Milieuvriendelijk alternatief

Het Meest Milieuvriendelijke Alternatief (MMA) is het alternatief waarbij de nadelige gevolgen voor het milieu zoveel mogelijk voorkomen dan wel zoveel mogelijk worden beperkt. Dit kan worden bereikt door gebruik te maken van de best bestaande technieken ter bescherming van het milieu, waardoor het project duurzamer wordt.

Randvoorwaarden voor het MMA zijn:

- de vestiging van TNO wordt op het terrein in de Hogezaandse Polder gebouwd;
- het is een realistisch alternatief;
- het alternatief voldoet aan de projectdoelstelling van de initiatiefnemer.

Hierbij wordt in het bijzonder gekeken naar optimalisatie van het VKA in situering, gebruik van duurzame materialen, inpassing in landschap, ontsluitingswegen gedurende bouw en in gebruik name, licht, fasering, geluidshinder (tijdens bouw).

Figuur 4.2 Begroeide gorzen van Natura 2000 gebied Hoogezandsche Gorzen

5 TE BESCHOUWEN EFFECTEN

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke thema's, aspecten en toetsingscriteria in het MER worden opgenomen. Aan de hand van de toetsingscriteria worden per aspect de milieueffecten van het voornemen en eventuele alternatieven bepaald. Milieueffecten kunnen zowel tijdelijk (gedurende de bouw) als permanent optreden. In het MER wordt onderscheid gemaakt tussen een aantal thema's, te weten Natuurlijk milieu, Woon- en leefmilieu en Ruimtegebruik en duurzaamheid.

5.1 Aspecten en toetsingscriteria Natuurlijk milieu

Voor het thema Natuurlijk milieu worden de aspecten natuur, bodem en water, landschap, archeologie en cultuurhistorie onderzocht.

Tabel 5.1 Beoordelingskader voor het thema Natuurlijk milieu

Thema	Milieuaspect	Toetsingscriterium
Natuurlijk milieu	Natuur	Effecten op Natura 2000
		Effecten op overige beschermde gebieden
		Effecten op ecologische verbindingen
		Effecten op beschermde soorten ⁷
	Bodem en water	Effecten op grondwaterkwantiteit en –kwaliteit
		Effecten op oppervlaktewaterkwantiteit en –kwaliteit
		Effecten op bodemstructuur
		Effecten op grondbalans
	Landschap	Effecten op lineaire structuur
		Effecten op openheid van het landschap
		Inpassing in bestaande landschap
	Cultuurhistorie en archeologie	Effecten op cultuurhistorische waardevolle elementen en/of gebieden
		Effecten op archeologische waardevolle elementen en/of gebieden

5.2 Aspecten en toetsingscriteria Woon- en leefmilieu

Voor het thema Woon- en leefmilieu worden de aspecten Verkeer en vervoer, Geluid en trillingen, Lucht, Externe veiligheid en Licht onderzocht.

Tabel 5.2 Beoordelingskader voor het thema Woon- en leefmilieu

Thema	Milieuaspect	Toetsingscriterium
Woon- en leefmilieu	Verkeer en vervoer	Mobiliteit
		Bereikbaarheid
		Verkeersveiligheid
		Ontsluiting
	Geluid en trillingen	Directe effecten geluid
		Indirecte effecten geluid (hinder/verkeersaantrekkende werking)
	Lucht	Toetsing aan Besluit Luchtkwaliteit 2005
	Externe veiligheid	Toetsing aan norm voor het plaatsgebonden risico
		Toetsing aan norm voor het groepsgebonden risico
	Licht	Uitstraling van licht

⁷ De ecologische inventarisatie is reeds opgestart

5.3 Aspecten en toetsingscriteria Ruimtegebruik en duurzaamheid

Voor het thema Ruimtegebruik en duurzaamheid worden de aspecten ruimtegebruik en duurzaamheid beschreven.

Tabel 5.3 Beoordelingskader voor het thema Ruimtegebruik en duurzaamheid

Thema	Milieuaspect	Toetsingscriterium
Ruimtegebruik en duurzaamheid	Ruimtegebruik	Effecten op de verschillende functies in het gebied
	Duurzaamheid	Gebruik, beheer en onderhoud

Figuur 5.1 Agrarische activiteit in de Hogezaandsepolder met op de achtergrond de terp Anniehoeve

6 DE M.E.R.-PROCEDURE EN INSPRAAK

6.1 De m.e.r.-procedure

De formele start van de m.e.r.-procedure vindt plaats door openbare kennisgeving van deze startnotitie in de Staatscourant en de regionale dag- en weekbladen. Deze Startnotitie wordt tevens naar de betrokken instanties gestuurd, ter raadpleging. Vervolgens ligt de startnotitie gedurende minimaal 4 weken ter inzage. Binnen 9 weken brengt de Commissie voor de milieueffectrapportage een advies voor richtlijnen voor het MER uit. Daarna zal het bevoegd gezag de richtlijnen vaststellen. Aan de hand van de richtlijnen wordt door de initiatiefnemer het MER opgesteld. Gelijkijdig wordt begonnen met de procedure voor het voorontwerpbestemmingsplan. Er zal hierbij een sterke wisselwerking plaatsvinden tussen het MER en het Voorontwerp. Bovendien is er sprake van een efficiënte tijdsplanning.

Als het MER gereed is wordt het MER samen met het voorontwerpbestemmingsplan ter inzage gelegd. In deze fase wordt gelegenheid tot inspraak gegeven. Tot 4 weken na de publicatie is iedereen in de gelegenheid in te spreken op de kwaliteit van het MER en op het voorontwerpbestemmingsplan.

Op grond van artikel 10 Bro plegen Burgemeester en Wethouders bij de voorbereiding van het ontwerpbestemmingsplan (waar nodig) overleg met betrokken rijks- en provinciale diensten en wordt het plan ter beoordeling bij de Provinciaal Planologische Commissie gelegd.

Tevens wordt het MER ter toetsing aangeboden aan de Commissie-m.e.r. en de wettelijke adviseurs. De Commissie heeft tot vijf weken na sluiting van de inzage termijn of, indien deze later is, tot een maand na het tijdstip waarop de openbare zitting is gehouden, de tijd om haar oordeel te geven in de vorm van een toetsingsadvies. De Commissie betreft in haar advies de richtlijnen van het bevoegd gezag en ingediende adviezen en opmerkingen. Het toetsingsadvies wordt door de Commissie m.e.r. verstuurd aan het bevoegd gezag, gemeente Cromstrijen.

Nadat de overleg- en inspraakreacties en adviezen over het MER en het voorontwerpbestemmingsplan zijn binnengekomen, gaat het bevoegd gezag na in hoeverre deze gevolgen dienen te hebben voor de inhoud van het bestemmingsplan. Het ontwerpbestemmingsplan wordt vervolgens gedurende 4 weken ter inzage gelegd.

De gemeenteraad beslist over de vaststelling van het bestemmingsplan binnen 8 weken of uiterlijk 4 maanden na afloop van de termijn van de ter inzage legging. Het door de gemeenteraad vastgestelde bestemmingsplan wordt vervolgens gedurende 4 weken ter inzage gelegd. Gedeputeerde Staten beslissen over goedkeuring binnen 12 weken of uiterlijk 6 maanden na de ter inzage legging van het bestemmingsplan. Tot slot kan gedurende een periode van 6 weken nog beroep tegen het bestemmingsplan worden ingesteld.

Deze procedure is in het schema op bladzijde 21 weergegeven. Op dit schema is tevens de procedure van het Provinciaal Inpassingsplan weergegeven. Dit omdat de Provincie Zuid-Holland heeft aangeboden dat mocht onverwijld de onderhandelingen met de Gemeente Cromstrijen over de medewerking aan de vestiging van TNO in de Hogezaandse Polder gedurende de m.e.r.-procedure nog steeds voortduren, de vestiging van TNO door middel van een Provinciaal Inpassingsplan geregeld kan worden.

DHV B.V.

6.2 **Inspraak**

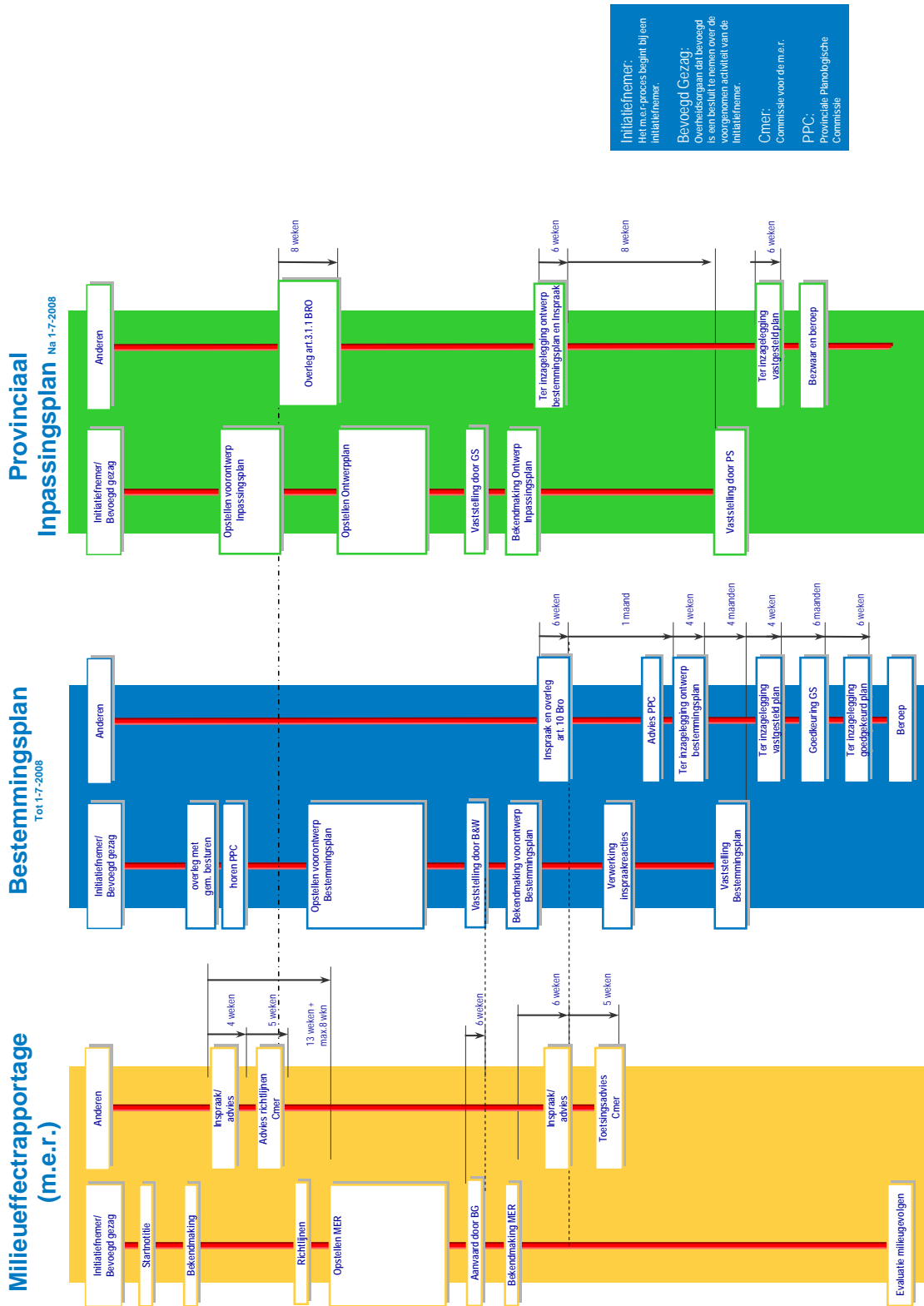
Tijdens de inspraakperiode kunt u uw inspraakreactie sturen aan het bevoegd gezag:

Gemeente Cromstrijen
Postbus 7400
3280 AE NUMANSDORP

Informatie

Indien u informatie wilt over de milieueffectrapportage of over de plannen voor TNO kunt u contact opnemen met bovengenoemd adres.

DHV B.V.

7 LITERATUUR

Dienst Landelijk Gebied, Inrichtingsmodellen voor een duurzaam groene inrichting bij verplaatsing van PML-TNO naar de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, augustus 2004

Dienst Landelijk gebied, Inrichtingschets Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen, augustus 2007

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, Herziening streekplan Zuid-Holland Zuid, Hoeksche Waard, 30 januari 2007

Gemeente Cromstrijen, Ontwikkelingsvisie De Verdieping, 1 november 2005

Ministerie LNV, ontwerpbesluit Hollands Diep (N2K111_WB Hollands Diep.doc), mei 2007

Ministerie VROM, LNV, VenW en EZ, Nota Ruimte; Ruimte voor ontwikkeling, 17 januari 2006

Ministerie VROM, Provincie Zuid-Holland, gemeente Den Haag, gemeente Rijswijk, TNO, Overeenkomst verplaatsing TNO-vestigingen Ypenburg en Rijswijk naar Hogezaandse Polder in de gemeente Cromstrijen tussen Ministerie VROM en provincie Zuid-Holland en gemeente Den Haag en gemeente Rijswijk en TNO, 7 maart 2007

Provincie Zuid-Holland, Handreiking planMER in Zuid-Holland, 7 februari 2007

TNO, Projectplan Verplaatsing TNO-vestigingen, januari 2007

8 COLOFON

Oprachtgever	: TNO
Project	: MER TNO-vestiging Hogezaandse Polder
Dossier	: A8370.01.001
Omvang rapport	: 25 pagina's
Auteur	: Sanne Gerrits
Bijdrage	: Jan Veeken
Projectleider	: Jan Veeken
Projectmanager	: Henk Gerritsen
Datum	: januari 2008
Naam/Paraaf	:

DHV B.V.

*Ruimte en Mobiliteit
Laan 1914 nr. 35
3818 EX Amersfoort
Postbus 1132
3800 BC Amersfoort
T (033) 468 20 00
F (033) 468 28 01*

www.dhv.nl

